

Nr 11.

Av herr **Andersson, Verner**, och herr **Persson**, om åtgärder för ett bokföringsmässigt klarläggande av jordbrukets lönsamhet m. m.

Frågorna om jordbrukets lönsamhet och därmed sammanhängande spörsmål, om statliga regleringsåtgärder och prissättningen på jordbrukets produkter ha varit och komma säkerligen att bli synnerligen omstridda frågor.

Meningarna bryta sig skarpt emellan de olika intresseriktningarna om vad som skall anses som skäliga priser för jordbrukets produkter. De siffror rörande produktionskostnaderna, som framläggas från producenthåll, anser man sig ofta icke kunna tillmäta det auktorativa vitsord så att de kunna ligga till grund för bedömandet av dessa spörsmål. Kanske också dessa siffror och produktionskalkyler icke alltid bygga på ett så detaljerat och utförligt bokföringsmaterial, som vore erforderligt för att ge tillförlitliga hållpunkter i dessa frågor.

Härtill kommer även att jordbruket som bekant bedrivs under mycket växlande produktionsbetingelser, vilket gör att bokföringsmässigt klarlägga dess lönsamhet är redan det en vansklighet. Problemet måste bli i ännu högre grad komplicerat, om man ställer upp det kravet, att bokföringen skall klarlägga och ge besked om vilket resultat de olika odlings- och produktionsgrenarna ha givit vid en brukningsdel. Till exempel vad mjölk-, fläsk- eller spannmålsproduktionen var för sig givit för ekonomiskt resultat och dess produktionskostnader.

En jordbruksbokföring, på vilken man ställer dylika krav, måste naturligtvis bli både kostsam och tidsödande. Det kan knappast förväntas, att de enskilda jordbrukarna kunna kosta på sig en dylik bokföring, i varje fall icke de mindre jordbrukarna. Detta trots av det intresse det måste ha för den enskilde jordbrukaren att få klarlagt dessa frågor. En samverkan emellan jordbrukarna, staten och hushållningssällskapen skulle däremot kunna tänkas, därvid jordbrukarna lämna sin insats med att föra de dagliga anteckningarna som vore erforderliga. Staten bidrog med anslag för avlöning av erforderligt antal bokföringsassistenter samt till de ökade kostnader, som hushållningssällskapens bokföringsbyråer komme att få med den huvudbokföring, som skulle förläggas till dessa.

För sakens genomförande kunde det tänkas en organisation i huvudsak sålunda. På erforderligt antal platser i olika delar av landet anordnades bokföringsringar, vari ingingo lämpligt antal jordbruk, så att en lämplig arbets-

fördelning kunde uppnås för de bokföringsassistenter, en eller flera inom varje ring, som skulle resa från gård till gård, på ungefär enahanda sätt, som mjölkkontrollassistenterna nu göra, och kontrollera, insamla och i erforderlig utsträckning bearbeta grundmaterialet för bokföringen. I bokföringsringarna skulle ingå jordbruk av växlande storlek och beskaffenhet samt med dem förekommande olika produktionsriktningar, så att man fick ett representativt uttryck för jordbrukets växlande produktionsbetingelser och dess resultat. Vid hushållningssällskapens bokföringsbyråer skulle slutligen huvudbokföringen utföras.

För staten och ur nationalekonomisk synpunkt måste det bli av oerhörd betydelse vid avgörandet av de med den statliga regleringen och fastställandet av jordbruksprodukternas priser sammanhängande frågor att ha tillgång till ett bokföringsmaterial representativt för jordbrukets växlande produktionsbetingelser och av auktorativ karaktär. Samtidigt skulle värdefulla upplysningar erhållas för bedömandet av den lämpliga produktionsinriktningen i olika landsdelar och vid jordbruk av olika storleksgrupper.

Det må slutligen framhållas, att föreslagen bokföringskontroll, i varje fall för närvarande, endast genomföres i den utsträckning, som kan vara erforderlig för införskaffandet av material för fastställandet av jordbruksprodukternas prissättning och avvägandet av jordbruksregleringen. Med vad som sålunda har anförts få vi vördsamt anhålla,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning av i motionen berörda fråga samt för riksdagen framlägga det förslag som av utredningen kan betingas.

Stockholm den 13 januari 1944.

Verner Andersson.

Ivar Persson.